

جمل حکمیه

بر ملتک بویوکلکی تعلیم و تربیه ، عزم و غیرتیه متناسبر .
سفالت ، چالیشقان بر آدمک قپوسندن باقار؛ فقط کیرمکه جسارت ایدمز .
فقیر بر حریت ، زنکین بر اسارتدن اولادر .
محبت و طنیه قان ایله بسله نوب میدان حربده نشو و نما بولان بر چیچکدر . .

ENVER KEMAL**TÜRKÇE EDEBİYAT
DERSLERİ**

(İNCELEME-METİN)

HAZIRLAYAN

ALEV ÖNDER

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

“dün”den öğrendiklerinle
“bugün”ü yaşamak
“yarın”ları aydınlatır.

© 2023, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 318

Edebiyat: 160

ISBN 978-625-6432-31-4

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, Eylül 2023

Yazar: Enver Kemal

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Hazırlayan: Alev Önder

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

(Sertifika No: 46519)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Enver Kemal, Türkçe Edebiyat Dersleri [İnceleme-Metin]

Hazırlayan: Alev Önder (Dr. Öğr. Üyesi)

İstanbul : DBY Yayınları, 2023.

192 s. ; 15,0 x 21,0 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 318) ___ Dizin var.

ISBN 978-625-6432-31-4

1- Edebiyat

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Ön Söz.....	7
Giriş.....	11
İnceleme ve Değerlendirme.....	15
Kaynakça.....	47

TÜRKÇE EDEBİYAT DERSLERİ

Çevrimyazı

Birinci Fasıll.....	55
Mukaddime.....	55
Edebiyatın Târifi.....	56
Her Nazım Şiir Değildir.....	57
Şiir Nedir?.....	58
Sanâyi-i Nefise.....	60
Edebiyat İle Sanâyi-i Nefisenin Münâsebeti.....	62
Tasvir.....	64
Tenkîd.....	66
İnşâd.....	68
İkinci Fasıll.....	70
Vezn-i Millî.....	70
Eşkâl-i Nazım.....	74

Üçüncü Fasıll.....	84
Kuvve-i Akliyye.....	84
Âsâr-ı Edebiyyede Aklın Vazîfesi.....	85
Kuvve-i Hissiyye.....	86
Tahassüs.....	87
Hissiyâtın Evsâfi.....	87
Tahassüsün Evsâfi.....	88
Tahassüsün Şerâit-i Makbûliyyeti.....	88
Hüsn Nedir?.....	90
Eski Yunanistan'da Fikr-i Mehâsin ve Sanâyi-i Nefise İnkişâfâtı.....	92
Üslûbun Meziyyât-ı Umûmiyyesi.....	102
Üslûbun Meziyyât-ı Husûsiyyesi.....	112
Dizin	123
Metin	127-192

Ön Söz

Bu çalışma, Enver Kemal'in Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi'nde verdiği "Türkçe Edebiyat" derslerinin takrirleridir. Yazar, bu medresede verdiği derslerin notlarında, teorik bilgi sunarken örneklere yer vermektedir. Söze edebiyatın tanımıyla başlayıp öncelikle güzel sanatlarla edebiyatın ilişkisini irdelemektedir. "Birinci Fasıll: Mukaddime, Edebiyatın Târifi, Her Nazım Şiir Değildir, Şiir Nedir?, Sanâyi-i Nefise, Edebiyat ile Sanâyi-i Nefise'nin Münâsebeti, Tasvir, Tenkid, İnşâd" başlıklarından oluşmaktadır. İkinci fasılda, "Vezn-i Millî, Eşkâl-i Nazm, Mısrâ, Beyit, Kıt'a, Gazel, Kasîde" yer alır. Üçüncü fasıl ise "Kuvve-i Akliyye, Âsâr-ı Edebiyyede Aklın Vazîfesi, Kuvve-i Hissiyye, Tahassüs, Hissiyâtın Evsâfi, Tahassüsün Evsâfi, Tahassüsün Şerâit-i Makbûliyyeti, Hüsn Nedir?, Eski Yunanistan'da Fikr-i Mehâsin ve Sanâyi-i Nefise İnkişâfâtı, Üslûp, Envâ-ı Üslûp, Üslûbun Meziyyât-ı Umûmiyyesi, Üslûbun Meziyyât-ı Husûsiyyesi" başlıklarını içermektedir.

Latin harflerine aktarılarak okurun dikkatine sunulan bu matbu eser, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde mevcuttur ve buraya Arapgirli Hüseyin Avni tarafından vakfedilmiştir. Celile Eren Argıt'ın 2006 yılında yayımladığı bir makalesinde Enver Kemal'in ders notları hakkında bilgi verilirken 48 sayfayı kapsayan

bir metinden söz edildiği görülmüş ve Millî Kütüphanede ilgili metne ulaşılmıştır. Argıt'ın da vurguladığı gibi bu baskının eksik bir metin olduğu tespit edilmiş ve metnin sayfaları arasında el yazısı ile yazılmış şu nota rastlanmıştır: “Enver Kemal: *Türkçe Edebiyat Dersleri*. Birinci Kısım: Nazariyat ve Kavaid-i Edebiyye. Darül Hilâfetül - Aliyye 1333 Matbaa-i Âmire 48 s. Not: Sonu noksandır.”

Çalışmamızda ele aldığımız metin Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi arşivinden temin edilmiştir. Bu çalışmanın amacı Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi'nde Enver Kemal'in edebiyat derslerinin içeriğine ve tahlil edilen örnek metinlerden yola çıkılarak dönemin önemli yazar ve şairlerinin kimler olduğuna dair fikir veren bir kitabı okurların dikkatine sunmaktır. Bu bağlamda Enver Kemal'in Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi'nde tâli beşinci sınıfta ikinci şubedeki Türkçe edebiyat derslerine dair notlar okunmuş ve derslerin içeriğine dair bilgi verilerek incelenmiştir. Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi ile ilgili bilgi ve kaynaklar çalışmanın giriş kısmında belirtilmiştir.

Metin hazırlanırken kelimelerin yazım şekillerinde tutarlılık hususuna özen gösterilmeye çalışılmıştır. Okuyucu tarafından metnin rahat okunması ve anlaşılması amacı esas alınmıştır. Dilimizde yerleşik kelimelerin yazımı hususunda yaygın ve kabul görmüş kullanımlar dikkate alınmıştır. Metinde bazı cümlelerin sonunda yan yana iki noktanın, bazı bağlaçlardan önce veya ikilemelerin arasında virgülün, cümle içinde iki ünlem işaretinin yan yana kullanımından kaynaklanan imlâ hataları tespit edilmiştir. Yazım yanlışları bulunduğu anlaşılabilir bölümlerde noktalama ve imlâda düzeltmeler yapılmıştır. Cümle bittiği hâlde metinde noktanın bulunmadığı yerlerde cümlelerin sonuna nokta eklenmiştir. Özel adların metinde parantez içinde verilmediği durumlarda, Bövalü (Boileau) örneğinde olduğu gibi orijinaleri parantez açılarak gösterilmiştir. Metinde parantez içindeki özel adlarda ise orijinallerini belirtmek üzere dipnot kullanılmıştır. Enver Kemal'e ait bir dipnot varsa yazarın kendi notu olduğu belirtilmiştir. Ayrıca

eserde örnek olarak sunulan şiirlerde vezin ve anlam gereğince eklenen harf, hece veya kelime var ise köşeli parantez içinde gösterilmiştir. Yazarın bazı şiirlerden yaptığı alıntılarda eksiklik tespit edildiğinde dipnotlarda bu duruma dair açıklamalara yer verilmiştir.

Metnin hem Eski Türk Edebiyatı hem de Yeni Türk Edebiyatı alanından farklı akademisyenler tarafından kontrol edilmesi araştırmaya büyük katkı sağlamıştır. İş yoğunluğuna rağmen çalışmam boyunca benden desteklerini esirgemeyen tüm değerli hocalarıma emekleri için çok teşekkür ederim. Eserin basım sürecine değerli katkıları için yayın yönetmeni başta olmak üzere Dün Bugün Yarın Yayınları çalışanlarına yürekten teşekkür ederim. Ayrıca bu çalışmayı hazırlarken Millî Kütüphane Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı ve okuyucu hizmetleri başta olmak üzere araştırma yaptığım kütüphanelerin yardımsever çalışanlarına, akademik kariyerimin her aşamasında beni yüreklendiren değerli aileme de minnettarlığımı en içten duygularla ifade ediyorum.

Her çalışmada olduğu gibi bu kitapta da eksik ya da yanlışlar bulunabileceği ihtimalini göz önünde tutarak yapıcı eleştiri ve uyarılar sayesinde hataların giderileceğini düşünmekteyim. Bu bağlamda değerli görüş ve öneriler çalışmaya önemli bir katkı sağlayacaktır.

Alev Önder
Adana, 2023

Kaynakça

- Açık, Nilgün, Fuzûlî'nin Su Kasidesi İle Abdülaziz Mecdi'nin Su Kasidesinin Karşılaştırması, *Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi [ESTAD]* Cilt 3, Sayı 2, 2020, s. 487-516. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/estad/issue/56598/758349>
- Akaydin, Sonbahar, *Türk Gazetesinde Edebî Faaliyetler Üzerine Bir İnceleme*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2020.
- Akkuş, Metin, *Nef'i Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara, 1993.
- Akyüz, Kenan, *Batı Tesirinde Türk Şiiri Antolojisi* (1860-1923), İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1985.
- Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1985'e)* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1985.
- Argıt, Celile Eren, *Tanzimattan Sonra Türk Dili Edebiyatı Eğitimi ve Öğretimi* (1839-1923) Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 2004.
- Argıt, Celile Eren, "Tanzimattan Cumhuriyete Edebiyat Ders Kitapları" *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, 2006, s. 257-290.
- Arslanoğlu, İbrahim, *Türk Eğitim Sistemi*, (kişisel basım) Ankara, 1997.
- Bilkan, Ali Fuat, *Nâbî Dîvânı II*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997.
- Çalışkan, Adem, Namık Kemal'in Hürriyet Kasidesi Ve Tahlili, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 7, Sayı 31, 2014, s.81-118.

- Çetin, Nurullah, *Yeni Türk Edebiyatı Tarihi 1 Tanzimat Dönemi Türk Edebiyatı*, İlbilge Yayıncılık, Ankara, 2021.
- Enver Kemal, *Türkçe Edebiyat Dersleri*, Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye - Matbaa-i Âmire, 1333 (1914-1915).
- Ergin, Osman, *Türk Maarif Tarihi* Cilt 3-4, Eser Matbaası, İstanbul, 1977.
- Ergün, Mustafa, *İkinci Meşrûtiyet Devrinde Eğitim Hareketleri (1908-1914)*, Ocak Yayınları, Ankara, 1996.
- Ersoy, Mehmet Âkif, *Safahat* (Hazırlayan: M. Ertuğrul Düzdağ) Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1990.
- Ersoy, Mehmed Âkif, *İstiklal Marşı'nın 100. Yılında Mehmet Akif Ersoy Şiir Külliyyatı Safahat* (Hazırlayan: Necmettin Turinay), TBMM Yayınları, Ankara, 2021.
- Eski, Mustafa, "Arif Nihat Asya'nın Kastamonu Sultanisi'ndeki Öğrencilik Yılları Ve Bu Dönemde Yayınlanmış Şiirleri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt:16 No:1,2008, s. 237-248.
- Fuzûlî, *Türkçe Divan* (Hazırlayanlar: Kenan Akyüz&Sedîf Yüksel&Süheyl Beken&Müjgân Cunbur), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1958.
- Göçgün, Önder, *Ziya Paşa*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1987.
- Göçgün, Önder, *Edebiyatımızdan İzler Araştırma ve İncelemeler*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, 2010.
- Gürel, Raşan, *Enderunlu Vâsıf Divanı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1999.
- Hansoy, Ferid Namık, *Fransızca Türkçe Sözlük*, İnkılâp Yayınları, İstanbul, 1999.
- Kaplan, Mehmet, *Şiir Tahlilleri 1 Tanzimat'tan Cumhuriyet'e*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020.
- Karagöz, Savaş, Cumhuriyet Öncesi Dönem (1909-1923) Gençliği Konu Edinen Süreli Yayınlar (Dergiler) *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt 8, Gençlik Araştırmaları Özel Sayısı, 2018, s.468-484.
- Köker, Saniye, Namık Kemal'in Vâveylâ Şiirinde Retorik Söylem, *Anadolu ve Balkan Araştırmaları Dergisi*, 5 (9), 2022, s.179-194.
- Nazlı, Kadri, Namık Kemal ve 'Vâveylâ' Şiiri Üzerine Notlar, *ÇOMÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi* 1 (1), 2016, s. 61-73.

- Oktay, Ayla, Osmanlı Devleti'nde Eğitim ve Öğretimin Tarihi Gelişimi, *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, Sayı 80, 2003, s. 91-96.
- Öztürk, Dinçer, Muallim Naci'nin Şiirlerine Cenab Şahabettin'in Yazdığı Nazirelerin Mukayeseli Edebiyat Bağlamında Karşılaştırılması, *Hikmet*, Sayı 17, 2022, s.212-235. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hikmet/issue/73257/1068318>
- Öztürk Furkan, *Ta'lim-i Edebiyyât* (Eleştirel Basım) Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul, 2016.
- Rıza Nur, *Namık Kemal Hayatı, Divanı, Eserleri* (Hazırlayan: Mehmet Soğukömeroğulları), Doğu Kütüphanesi, İstanbul, 2017.
- Sadettin Nüzhet, *Namık Kemal Hayatı ve Şiirleri*, Yeni Şark Kitaphanesi, İstanbul, 1933.
- Sakaoğlu, Necdet, *Osmanlı Eğitim Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1993.
- Şemseddin Sami, *Kâmûsü'l-A'lâm*, Cilt: 6, Mihran Matbaası, İstanbul, 1316 (1898).
- Talmaç, Merve, *Millî Kimlik İnşası Noktasında Ali Ekrem Bolayır'ın Şiirleri* Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzurum, 2018.
- Tekeli, İlhan; İlkin Selim, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1993.
- Topçuoğlu, Hayriye, Cumhuriyet Öncesinde Yazılmış Ders Kitaplarında Dil Ve Edebiyat Öğretimine İlişkin Görüşler Ve Uygulamalar *TÜBAR-XIII*,2003, s.373-406.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi Maddesi, Müellif: Mübahat S. Kütükoğlu, Cilt 8, 1993, s. 507-508.
- Unat, Faik Reşat, *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış*, Millî Eğitim Basımevi, Ankara, 1964.
- Vehbî, *Lutfiyye* (Hazırlayan: Süreyya Beyzadeoğlu) Bedir Yayınevi, İstanbul, 1994.
- Yetiş, Kâzım, Halid Ziya Uşaklıgil'in Bilinmeyen Bir Eseri II, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 28, 1998, s. 595- 638. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/158032>
- Yıldız, Hasan, *Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi'nde Eğitim ve Öğretim*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

Yıldız, Saadettin, “Yûnus Diyarında Bir Mevlevî: Arif Nihat Asya” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 14, 2013, s. 31-44.

Yücel, Hasan Ali, *Türkiye’de Orta Öğretim*, Kültür Bakanlığı, Ankara, 1994.

Elektronik Kaynak:

Fransızca Çevrim İçi Ulusal Sözlük, Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales (CNRTL) <https://www.cnrtl.fr/definition/nature> (Erişim Tarihi: 5.01.2022)

Türk Tarih Kurumu Tarih Çevirme Kılavuzu, <https://www.ttk.gov.tr/tarih-cevirme-kilavuzu/> (Erişim Tarihi: 05.07.2023)

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye Medresesi Maddesi, Müellif: Mübahat S. Kütükoğlu,

<https://islamansiklopedisi.org.tr/darul-hilafetil-aliyye-medresesi> (Erişim Tarihi: 9.10.2022)

Türkçe Edebiyat Dersleri

ÇEVİRİMYAZI

Türkçe Edebiyat Dersleri

Enver Kemal

**Dârü'l-Hilâfeti'l - Aliyye Medresesi Tâlî Beşinci Sınıf İkinci Şûbe
Edebiyat Muallimi Enver Kemal Bey'in Ders Takrirleridir**

Birinci Kısım

Nazariyyât, Kavâ'id-i Edebiyye

Dârü'l-Hilâfeti'l-Aliyye – Matbaa-i Âmire

Türkçe, Edebiyat

Birinci Kısım: Nazariyyât, Mülâhazât ve Kavâ'id-i Edebiyye.
İkinci Kısım: Târih-i Edebiyyat, Tatbikât ve Muntehabât-ı Edebiyye.

Birinci Fasıl

Edebiyatın Târifi, Mâhiyeti – Nazım – Nesir – Şiir – Sanâyi-i Nefise –
Sanat ve Sanatta Gâye – Edebiyat ile Sanâyi-i Nefise'nin Münâsebeti
– Tasvir – Tenkîd – İnşâd ve Şerâiti

Mukaddime

Her şeyden evvel, bu sene takip edeceğimiz, edebiyatın mâhiyyet-i hakikiyesini bilmek iktizâ eder. Edebiyat: histen, hayâlden, zevkten mütevellid bir fendir. Bircümle âsâr-ı edebiyye, ya bir hissin bir hayâlin veyâhut hem bir hissin, bir hayâlin ve bir fikrin mahsûlüdür.

Bir eser-i edebî vücuda gelir iken behemehâl kuvâ-yı selâse dediğimiz his, fikir, hayâl kuvvetleri hâl-i faâliyyette bulunur. Bunları hiss-i sûretle sevk ve idâre edip hudûd-ı akl u mantıkîyi¹ tecâvüz

¹ Metinde “mantıkîyi” kelimesinin yazımında ق (kaf) harfinin yerine ف (fe) harfinin kullanıldığı görülmüş fakat cümlelerin anlamına dikkat edildiğinde bu durumun imlâ veya basım hatasından kaynaklandığı düşünülmüştür.

ettirmemek; taşkınlıklara meydan vermemek, tâbîr-i digerle, nâzım-ı umûmî vazîfesini îfâ etmek de (kuvve-i akliyye)ye terettüb eder.

Bu mebahisi sırasıyla tetkik edebilmek için biraz edebî fikirler edinmek, sanâyi-i nefise hakkında bâzı nazariyyât ile tâbîrât ve istilâhât-ı edebiyeye vâkîf olmak mecbûriyetinde bulunuyoruz.

Edebiyatın Târifi

Üstâd Recâizâde Ekrem Bey edebiyatı şöyle târif eder. Der ki:

[Edebiyat, o mâhiyette birtakım külliyyât-ı âsârdır ki halkın âdât ve ahlâkını, efkâr ve hissiyâtını, ahvâl ve tabâyî'ini, muâmelât ve temâyülâtını ekseriyâ yalancı bir lisân ile doğruca tarif ve tasvir eder. Âlem-i temeddünde hiçbir kavim bulunmaz ki, ahlâk ve âdâtı, efkâr ve hayâlî asren ba'de'l- asrin tebeddülünden masûn kalsın.] Bu târif, ez-her-çihet mükemmeldir, çünkü bütün bu kayıttan hem edebiyat[ın] ne demek olduğu hem de zaman ile tebeddül ettiği anlaşılıyor; mademki edebiyat, bir milletin tarz-ı tefekkür ve tahassüsünü, itiyâdât ve mahsûsâtını gösteriyor. Şu hâlde bir milletin hayât-ı fikriyye vü edebiyesi değişikçe edebiyatı da tebeddüle mâruz demektir. Bundan bir iki asır evvelki tarz-ı ma'îşet ile ma'îşet-i hâzıra-i medeniyye arasında ne kadar azîm bir fark olduğu düşünülecek olursa, bu iki zamana âit edebiyat arasında da o kadar büyük farkların vücudunu tabii görmek iktizâ eder.

Her milletin edebiyatı (nazım – nesir) nâmıyla iki büyük şûbeyeye inksâm eder:

Nazım – Mevzûn ve mukaffâ olan her söze nazım dendiği gibi mevzûn mukaffâ olmayan her yazıya da nesir nâmı verilir. Bizde; garip bir sû'-i tefehhüm eseri olarak nesrin nazımdan daha ciddî bir tavr-ı beyâna mâlik olduğu zannedilmekte ise de hakikat-i hâl hiç de böyle değildir. Bâzen nesir pek hayâlî bedâlara cilvegâh olduğu hâlde nazım da, bâzen pek ciddî, ahlâki ve felsefî sahalarda vâsita-i teblîğ olmaktadır.

Dizin

A	C
Abdülhak Hâmid Tarhan 18, 27, 33, 35, 38, 41, 43, 63, 88, 90, 101, 105, 110, 116	Cenab Şahabeddin 18, 19, 20, 38, 43, 49, 63, 66, 68, 110 Cezmi 32, 97
Abdülhamid 41, 43, 120, 121	E
Acem 22, 57, 71, 73	Eflatun 31, 95
Achilleus 31, 95	Émile Zola 37, 107, 108
Ahmet Reşit Rey 44, 68	Eşber 17, 27, 59, 90
Âkif Paşa 22, 73	Eşref 23, 42, 43, 75, 120, 121
Ali Ekrem 16, 23, 49, 58, 77	Euripides 31, 95
Anakreon 31, 95	F
Arap 12, 21, 22, 41, 71, 73, 116	Fârisî 12, 63
Aristoteles 17, 27, 28, 31, 59, 90, 91, 95	Firdevsî 18, 63
B	Fuzûlî 22, 23, 44, 47, 48, 74, 78, 79, 81
Balkan 49, 102	H
Bulgar 102	Hâkânî 18, 63

Hamdullah Suphi Tanrıöver 68
 Hazret-i Ebubekir 41, 117
 Hazret-i Resûl-i Ekrem 78
 Homeros 31, 95

İ

İbn-i Nusayr 101
 İlyada 31, 95
 İskender 17, 27, 59, 76, 90
 İsmail Safa 20, 43, 44, 68, 121

K

Kerbela 89, 97, 115
 Kosova 102

L

Lamartin 18, 63

M

Macar 102
 Makber 41, 116, 117
 Mehmed Âkif 11, 17, 18, 22, 32,
 34, 37, 40, 43, 48, 59, 63, 66,
 73, 98, 102, 108, 109, 114,
 115
 Mehmed Emin 22, 72, 73
 Meşhed 89, 97, 115
 Midhat Cemâl Bey 89
 Muallim Cûdî Efendi 41, 117
 Muallim Nâci 67, 75, 111, 117

N

Nâbî 22, 23, 40, 47, 75, 76, 113

Namık Kemal 17, 18, 19, 21, 22,
 24, 27, 32, 33, 38, 40, 41, 42,
 43, 44, 47, 49, 58, 59, 63, 67,
 72, 75, 81, 84, 89, 96, 97, 98,
 101, 110, 115, 117, 118, 119,
 120, 121, 122

Nefî 18, 23, 36, 42, 44, 47, 63,
 66, 81, 110, 120

Neron 25, 87

Nizâmî 18, 63

O-Ö

Odysseia 31, 95

Ömer Hayyam 17, 18, 62, 63

R

Râgıb Paşa 75

Recaizâde Mahmud Ekrem 15,
 16, 23, 41, 43, 49, 56, 58, 77,
 78, 117, 122

Rodrik 101

S

Sadî 18, 63

Safahât 102

Sapho 31, 95

Selâhaddin Eyyübî 37

Sırp 102

Sofokles 95

Sokrates 31, 95

Sultan Murad 101

Sultan Selim 36, 107

T

Tahrîb-i Harâbât 19, 67

Ta'lim-i Edebiyyât 49, 119

Tarık 33, 101

Tarık Bin Ziyad 101

Tevfik Fikret 18, 22, 27, 38, 39,
 43, 63, 66, 72, 73, 89, 111,
 112, 122

V

Vâsif Enderûnî 23, 48, 76

Vehbî 16, 49, 57

Victor Hugo 18, 63

Voltaire 63

Y

Yunan 29, 30, 31, 41, 92, 93, 94,
 95, 116

Yunanistan 15, 29, 30, 45, 92,
 93, 94

Z

Zemzeme 29, 92

Ziya Gökalp 22, 72

Ziya Paşa 19, 21, 41, 42, 43, 48,
 67, 70, 117, 120, 122

- ۳ -

تعريف و تصوير ايدر عالم تمدنه هيچ بر قوم بولمازكه ، اخلاق و عاداتي افكار و خيالي عصر آ بعد عصر تبدالن مصون قالسين [بوتريف ، از هر جهت مكملمدر ، چونكه بتون بوقيددن هم ادبيات نهديمك اولديني همده زمان ايله تبدل ايتديكي آكلاشيلور ؛ مادامكه ادبيات ، برملتك طرز تفكر و تحسني ، اعتادات و خصوصاتي كوستريبور . شو حالده برملتك حيات فكريه وادبيسي دكيشدكجه ادبياتيده تبدله معروض ديمكدر . بوندن برايكي عصر اولكي طرز معيشت ايله ، معيشت حاضره مدنيه آره سنده نه قدر عظيم بر فرق اولديني دوشونيله جك اولورسه ، بوايكي زمانه عائد ادبيات آره سنده ده اوقدر بيوك فرقلك وجوديني طبيعي كورمك اقتضا ايدر .

هرملتك ادبياتي (نظم - نثر) ناميله ايكي بيوك شعبه اقسام ايدر :

نظم — موزون و مقفي اولان هر سوزده نظم ديديككي كي موزون مقفي اوليان هريازي يده نثر نامي ويريابر . بزده ؛ غريب بر سوء تفهم اثرى اوله رق نئوك نظمندن ده اجدى برطور بيانه مالك اولديني ظن ايدلكده ايسه ده حقيقت حال هيچده بويه دكلدر . بعضاً نثر بك خيالي بديعيله جلوه گاه اولديني حالده نظمده ، بعضاً بك جدى ، اخلاقي و فلسفي ساحمه لرده واسطه تبليغ اولمقده در .

هرنظم شعر دكلدر

هرمنظوم اثره شعر دنياهه جيكي ايجون ، نظم ايله شعر آره سنده اوصاف معينه تفريق ايدلميدر . بعضاً بر چوق الفاظ و كات بر آرديه طولانديني حالده بر معنا افاده ايجيه بيلير . اسلاف ديوانلرنده تصادف ايديلن بعض پارچهلر قازنلر اوزرنده بر ذوق و هيجان بديعي حاصل ايجه ديكندن شعر اولمقندن بك اوزا قدر . مثلاً :

هرپ ورومده استاد سخندر و هجي ؛

عجبي اولدى ياننده شعراسي عجمك .

بيتيله اعلان فترد ايدن سنبلزاده و هجي :

اعتبار ايجه هله هندسه يه ؛

دوشمه اول دائره وسوسه يه !

كلز ايكي ياقه سي بريره اهل رفق ؛

سبب چاك كريباني بواولمش قلمك !

تورجه ، ادبيات

برنجي قسم : نظريات ، ملاحظات ، وقواعد ادبيه .
ايكنجى قسم : تاريخ ادبيات ، تطبيقات ، ومنتخبات ادبيه .

برنجي فصل

ادبياتك تعريف ، ماهيت — نظم — نثر — شعر — صنايع نفيسه — صنعت
وسنمنده غايه — ادبيات ايله صنايع نفيسه نك مناسب
تصوير — تنقيد — انشاد و شرايطي

مقدمه

هرشيدن اول ، بوسنه تعقيب ايدمكجه ، ادبياتك ماهيت حقيقه سنى بيلمك اقتضا ايدر . ادبيات : حسدن ، خيالندن ، ذوقندن متولد برقدر . بالجمله آثار ادبيه ، يا برحسك برخيالك ، ويا خود هم برحسك ، برخيالك و برفكرك محصوليدر .
بر اثر ادبي وجوده كلير ايكن همه حال قواي نئه ديديكمز حس ، فكر ، خيال قوتلري حال فعالتيده بولور . بوللري حس صورته سوق و اداره ايدوب حدود عقل و منطقي ني تجاوز ايتديرمه م ؛ طاشقنقلاره ميدان و برمه م ، تعبير ديكرله ، ناظم عمومي وظيفه سنى ايفا ايتكده (قوه عقليه) يه ترتب ايدر .

بومباحثي صره سيله تدقيق ايدم بيلمك ايجون بر آاز ادبي فكرلر ايدنمك ، صنايع نفيسه حقتده بعض نظريات ايله تعبيرات و اصطلاحات ادبيه يه واقف اولمق مجبوريتنده بولئوروز .

ادبياتك تعريف

استاد رجائي زاده اكريم بك ادبياتي شوبله تعريف ايدر . ديركه :

[ادبيات ، او ماهيتده برطاقم كليات آثاردركه خلقك عادات و اخلاقي افكار و حسياتي ، احوال و طبيعتي ، معاملات و تمايلاتى اكثر يا بلائحي برلسان ايله دوشروجه

تورکچہ ادبیات

درسری

انور کمال

دارالخلافة العلیہ مدرسہ سی تالی پشنجی صنف ایکنچی شعبہ ادبیات
معلمی انور کمال بکک درس تقریرلریدر

برنجی قسم

نظریات ، وقواعد ادبیہ

دارالخلافة العلیہ - مطبعة عامره

۱۳۳۳

Türkçe Edebiyat Dersleri

METİN

TÜRKÇE EDEBİYAT DERSLERİ

Bu çalışma, Enver Kemal'in Dârü'l-Hilâfeti'l-Âliyye Medresesi'nde verdiği "Türkçe Edebiyat" derslerinin takrirlerinin inceleme ve çevrimyazısıdır. Yazar, bu medresede verdiği derslerin notlarında, teorik bilgi sunarken örneklere yer vermektedir. Birinci fasıl: "Mukaddime, Edebiyatın Târifi, Her Nazım Şiir Değildir, Şiir Nedir?, Sanâyi-i Nefise, Edebiyat ile Sanâyi-i Nefise'nin Münâsebeti, Tasvir, Tenkid, İnşâd" başlıklarından oluşmaktadır. İkinci fasılda, "Vezn-i Millî, Eşkâl-i Nazm, Mısrâ, Beyit, Kıt'a, Gazel, Kasîde" yer alır. Üçüncü fasıl ise "Kuvve-i Akliyye, Âsâr-ı Edebiyyede Aklın Vazîfesi, Kuvve-i Hissiyeye, Tahassüs, Hissiyâtın Evsâfı, Tahassüsün Evsâfı, Tahassüsün Şerâit-i Makbûliyyeti, Hüsn Nedir?, Eski Yunanistan'da Fikr-i Mehâsin ve Sanâyi-i Nefise İnkişâfatı, Üslûp, Envâ-ı Üslûp, Üslûbun Meziyyât-ı Umûmiyyesi, Üslûbun Meziyyât-ı Husûsiyyesi" başlıklarını içermektedir.

Latin harflerine aktararak incelenen bu matbu eser, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Kütüphanesi'nde mevcuttur ve buraya Arapgirli Hüseyin Avni tarafından vakfedilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Dârü'l-Hilâfeti'l-Âliyye Medresesi'nde Enver Kemal'in derslerinin içeriğine ve örnek metinlerden yola çıkılarak dönemin önemli yazar ve şairlerinin kimler olduğuna dair fikir veren bir kitabı okurların dikkatine sunmaktır. Bu bağlamda Enver Kemal'in Dârü'l-Hilâfeti'l-Âliyye Medresesi'nde tâîf beşinci sınıf ikinci şubedeki derslerine dair notlar okunmuş ve değerlendirilmiştir.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Çağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul
Tel. - Faks: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

ISBN 978-625-6432-31-4

9 786256 432314